T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2016 / 523
KARAR NO : 2017 / 13
KARAR TR : 20.2.2017

ÖZET : Davacı banka tarafından, kullandırılan kredinin geri ödenmemesi üzerine, kredi borçlusu hakkında yürütülen icra takibi nedeniyle, ödenen icra tahsil harcının iadesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile ödenen tutarın iadesine karar verilmesi istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : TC. Ziraat Bankası A.Ş.
Vekili : Av. H.T.Ö.
Davalı : Denizli Valiliği(Defterdarlık Muhasebe Müdürlüğü)
Vekili : Haz.Av. Z.Ş.

O L A Y : Davacı Banka vekili dilekçesinde; 4603 Sayılı Kanunun gereği kamu bankası olan müvekkilinin, alacağından dolayı Denizli 1.İcra Müdürlüğünün 2013/196 E. Sayılı dosyası ile yapılan takipte borçlu adına kayıtlı olan taşınmazın satılarak müvekkili Bankaya ihale olduğunu; İcra Müdürlüğünün, taşınamazın bankaları adına tescili için icra tahsil harcının yatırılmasını şart koştuğundan, müvekkilince İcra Müdürlüğünün harç hesabına 17.291,91- TL harç yatırdığını, Bankaları tahsil harcından muaf olduğundan, bu harcın iadesi için davalı idareye 05.05.2015 tarihli dilekçe ile başvurulduğunu ancak davalı İdarenin istemlerini reddettiğini; 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanunda 4684 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonrası söz konusu Kanunun geçici 4. maddesinde "Yeniden yapılandırma süreci içinde, bankalarca kredi alacaklarının tahsili amacıyla açılmış veya açılacak dava veya takipler sonuçlandırılıncaya kadar 492 sayılı Harçlar Kanununun 2 nci, 23 üncü, 29 uncu maddeleri ve 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkumlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun 1 inci maddesi hükümleri uygulanmayacağı gibi her türlü ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinde teminat şartı aranmaz. Ayrıca bankaların mahkeme ilamını alması ve tebliğe çıkartması işlemlerinde karşı tarafa yükletilmiş olan harcın ödenmiş olması şartı da aranmaz" şeklinde düzenleme bulunduğunu; 6.11.2010 tarih, 27751 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2010/964 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının,"4603 sayılı Kanunun 2. maddesinin ikinci fikrasında yer alan kamu bankalarının yeniden yapılandırılması ve hisse satış işlemlerine ilişkin süre 25/11/2010 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 5 yıl uzatılmıştır." yolundaki düzenlemesi ile yeniden yapılandırma süresinin uzatıldığını; 4842 sayılı Kanunun geçici 3. maddesinde de benzer bir düzenleme bulunduğunu ve "15.11.2000 tarihli ve 4603 sayılı Kanun kapsamında olan bankalarca yeniden yapılandırma süreci içinde, açılmış veya açılacak dava ve takipler sonuçlandırılıncaya kadar 492 sayılı Harçlar Kanununun 2 nci, 23 üncü, 29 uncu maddeleri ve 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun 1 inci maddesi hükümleri uygulanmayacağı gibi her türlü ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz taleplerinde teminat şartı aranmaz. Ayrıca bankaların mahkeme ilâmını alması ve tebliğe çıkartması işlemlerinde karşı tarafa yükletilmiş olan harcın ödenmiş olması şartı da aranmaz." şeklinde olduğunu; 5230 sayılı Kanunun 11. maddesinin ise, "4603 sayılı Kanuna tâbi bankalarca yeniden yapılandırma sürecinde açılmış veya açılacak dava ve takipler sonuçlandırılıncaya kadar, 492 sayılı Harçlar Kanununun 2, 23 ve 29 uncu maddeleri ile 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun 1 inci maddesi hükümleri uygulanmaz, ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz taleplerinde teminat şartı aranmaz. Bankaların mahkeme ilâmını alması ve tebliğe çıkartması işlemlerinde karşı tarafa yükletilmiş olan harcın ödenmiş olması şartı da aranmaz." hükmünü içerdiğini, bu yasal düzenlemelerden anlaşılacağı üzere müvekkilinden tahsil edilen icra harcının iadesinin gerektiğini ifade ederek; 05.05.2015 tarih ve AB2015 seri numaralı, 884011585 sıra numaralı, 7802 özel numaralı sayman mutemedi alındısı ile Denizli 1. İcra Müdürlüğünün 2013/196 E. Dosyasından tahsil edilen 17.291,91- TL. tahsil harcının müvekkiline iadesi talebinin reddine dair 04.06.2015 tarih ve 80466629-000 4707 sayılı işleminin iptali ile 17.291,91TL harcın davalı idareden 05.05.2015 tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte müvekkiline iadesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı İdare vekili birinci savunma dilekçesinde; davanın adli yargı yerinde, yetkili icra hukuk mahkemesinde açılması gerektiğinden bahisle görev itirazında bulunmuştur.

DENİZLİ VERGİ MAHKEMESİ; 7.9.2015 gün ve E:2015/427 sayı ile, "(…)2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun "Vergi Mahkemelerinin Görevleri" başlıklı 6. maddesinde, Vergi Mahkemelerinin genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalarla, bu konularla ilgili olarak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları ve diğer kanunlarla verilen işleri çözümleyeceği hükme bağlanmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinin l/a bendinde, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davaların iptal davaları oldukları belirtilmiş bulunmaktadır. İdari işlem ise, idari makamların ve mercilerin kamu gücü ve kudreti ile hareket ederek, idari usulleri uygulayarak idare işlevine ilişkin olarak yaptıkları ve çeşitli hak ve yükümlülükleri doğuran, doğrudan uygulanabilen, kesin ve yürütülmesi zorunlu, tek yanlı irade açıklamalarıdır.

Harçlar, kamu hizmetlerinden yararlananların bu hizmetler dolayısıyla hizmetin maliyetine bir ölçüde katılmak üzere ödedikleri meblağlardır. Yani, idarece yapılan belirlenmiş bir hizmet sonucu, kamu hizmetinden yararlanma karşılığı olarak, bu hizmetten yararlananlar tarafından ödenmesi gereken kamu geliri niteliği taşımaktadır. Bir kamu hizmetinden dolayı harç alınabilmesi, bu hizmetin kanunla harç konusu edilmesi ve bu hususla ilgili düzenlemelerin de Kanunda yer almasına bağlıdır. 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı 1 sayılı Tarifenin (B) icra ve iflas harçları bölümünün 1-3/c maddesinde ve aynı Kanunun 28/b maddesinde de tahsil harcının hangi değer üzerinden, yüzde kaç oranında alınacağı ve ödeme zamanı düzenlenmiş bulunmaktadır.

Anayasa'nın 73. maddesi kapsamında mali yükümlülük teşkil eden harçların tahsiline ilişkin davalarla birlikte gereksiz olarak ödendiği ya da kanuna ve usule aykırı olarak tahsil edildiği iddiasıyla idareye karşı açılacak davaların görülüp çözümlenmeleri de niteliği gereği idari yargı yerlerine ait olmaktadır.

Olayda, davacı banka tarafından kullandırılan kredinin geri ödenmemesi nedeniyle borçlu adına kayıtlı taşınmazın icra yoluyla satılması üzerine icra dairesi aracılığıyla ödenen icra tahsil harcının ret ve iadesi istemiyle yapılan başvurunun reddi üzerine dava açılmış olup, dava konusu icra tahsil harcı idarenin tek yanlı olarak ve kamu gücü kullanarak kamu-icra hizmetinden yararlanma karşılığı, bu hizmetten yararlanan davacı banka tarafından ödendiğinden ve icra dairesinde söz konusu harç, 492 sayılı Harçlar Kanununun ilgili maddelerinde belirtilen hükümler uyarınca, hazine adına ilgili vergi daireleri, muhasebe müdürlükleri, mal müdürlükleri hesabına yatırılmak üzere sorumlu sıfatıyla tahsil edildiğinden, ödenen icra tahsil harcının iadesi istemli olarak açılan davanın da 2576 sayılı Kanunun 6. maddesi uyarınca idari yargı sistemi içerisinde vergi mahkemesince görülüp çözümlenmesi icap etmektedir.

Açıklanan nedenlerle davalı idarenin görev itirazının reddine…" karar vermiştir.

Davalı idare vekili tarafından süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyasının onaylı bir örneği ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; "(…) Dava konusu icra harçları, 492 Sayılı Harçlar Kanununun birinci kısmında, yargı harçları bölümünde, 2 ilâ 37. maddelerde düzenlenmiş; 19.6.1932 tarih ve 2128 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 15. maddesinin birinci fikrasında; 'İcra ve iflas harçlarını kanun tayin eder. Kanunda hilafi yazılı değilse, bütün harç ve masraflar borçluya ait olup neticede ayrıca hüküm ve takibe hacet kalmaksızın tahsil olunur."' denilmiştir.

492 sayılı yasaya bağlı (1) sayılı tarifenin yargı harçları kısmının (B/l) bölümünde düzenlenmiş bulunan "İcra harçları icra takibi sırasında ve takibin niteliğine göre başvurma harcı, peşin harç, icra tahsil harcı ve yerine getirme harcı olarak düzenlenmiştir. Aynı Yasanın, "Nispi Harçlarda Ödeme Zamanı" başlığını taşıyan 28. Maddesinde; "(1) sayılı tarifede yazılı nispi harçlar aşağıdaki zamanlarda ödenir. (...) b) İcra Tahsil Harcı, İcra takiplerinde Tahsil Harcı alacağın ödenmesi sırasında, ödeme yapılmayan hallerde harç alacağının doğması tarihinden itibaren 15 gün içinde ödenir./ Harç alacağı icranın yerine getirilmesiyle doğar. Konunun değeri üzerinden alınacak İflas Harçlarında da bu bent hükümleri uygulanır." denilmiş; 29. maddesinde ise, peşin harçların takip sonunda alınacak asıl harca mahsup olunacağı belirtilmiştir.

492 sayılı Harçlar Kanununun "Özel Kanunlardaki Hükümler" başlığını taşıyan 123. Maddesinde, "Özel kanunlarla harçtan muaf tutulan kişilerle, istisna edilen işlemlerden harç alınmaz./... / Anonim, eshamlı komandit ve limited şirketlerin kuruluş, sermaye artırımı, birleşme, devir, bölünme ve nev'i değişiklikleri nedeniyle yapılacak işlemler ile Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri (Bu kooperatifler ile Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma Anonim Şirketi tarafından bankalardan kullandırılacak krediler için verilecek kefaletler dahil) bankalar, yurt dışı kredi kuruluşları ve uluslararası kurumlarca kullandırılacak kredilere, bunların teminatlarına ve geri ödenmelerine ilişkin işlemler (yargı harçları hariç) bu Kanunda yazılı harçlardan müstesnadır./ ... / Bu maddede veya diğer kanunlarda yer alan harçtan muafiyete ilişkin hükümler, bu Kanunun (1) sayılı Tarifesinin "(A) Mahkeme Harçları" bölümünün (V) numaralı fikrasındaki "keşif harcı" ve (1) sayılı Tarifesinin "B) İcra ve iflas harçları " bölümünün (III) numaralı fikrasındaki "haciz, teslim ve satış harcı" bakımından uygulanmaz..." hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun "Şikayet ve Şartlar" başlıklı 16. maddesinde; "Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere icra ve İflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır./ Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir.", "Şikayet üzerine yapılacak muameleler başlıklı 17. maddesinin 1. fikrasında "Şikayet tetkik merciince, kabul edilirse şikayet olunan muamele ya bozulur, yahut düzeltilir", "Tetkik mercii" başlıklı 4. maddesinin 1. fikrasının ilk cümlesinde ise: "İcra ve iflâs dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikâyetlerle itirazların incelenmesi icra tetkik mercii hâkimi yahut kanun gereğince bu görev kendisine verilmiş olan hâkim tarafından yapılır.'"' denilmiştir.

Davaya konu olayda, davacı Bankanın kredi borçlusu hakkında, söz konusu kredi borcunun ödenmemesi üzerine İcra Müdürlüğünce yürütülen icra takibi sonucu, ödenen harçların tahsiline ilişkin idari işlemin iptali ile söz konusu tutarın taraflarına iadesine karar verilmesi istemiyle dava açtığı anlaşılmaktadır. Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında, İcra Müdürlüğü tarafından yürütülen takip sonucu harç alınması işleminin kanuna aykırılığı iddiasının, şikayet yolu ile İcra Mahkemesinde çözümleneceği; Mahkemenin, incelemeyi söz konusu icra dosyası üzerinden yaparak, anılan işlemin

Kanuna uygun olup olmadığı hususunda karar vereceği, adli yargılamanın bir parçasını oluşturan bu uyuşmazlığın, İcra Müdürlüğünün tesis ettiği bir işlemden kaynaklandığı gözetildiğinde, bu işlemin yasaya uygun olup olmadığının adli yargı yerince çözümlenmesinin gerektiği kanaatine varılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 24/12/2012 tarih ve 2012/116-278 sayılı kararında da aynı hususların vurgulandığı görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle, açılan davanın adli yargı yerinde görüm ve çözümü gerekmektedir.

KARAR: Yukarıda açıklanan nedenlerle 2247 sayılı Kanunun 10. ve 13. maddeleri gereğince, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine…" karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasanın 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısı'nın da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI; "(…)2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun "Vergi Mahkemelerinin Görevleri" başlıklı 6. maddesinde, Vergi Mahkemelerinin genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalarla, bu konularla ilgili olarak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları ve diğer kanunlarla verilen işleri çözümleyeceği hükme bağlanmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinin 1/a bendinde ise; idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davaların iptal davaları olduğu belirtilmiştir.

492 sayılı Harçlar Kanununun 2 nci maddesinde ise; yargı işlemlerinden bu kanuna bağlı (1) sayılı tarifede yazılı olanların yargı harcına tabi olduğu, 11 inci maddesinde, genel olarak yargı harçlarını, davayı açan veya harca mevzu olan işlemin yapılmasını isteyen kişilerin ödemekle mükellef olduğu, 26 ncı maddesinde de, yargı harçlarının, harca konu olan işlemleri yapan mahkeme veya daire tarafından alınacağı, 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, icra takiplerinde tahsil harcının alacağın ödenmesi sırasında, ödeme yapılmayan hallerde harç alacağının doğması tarihinden itibaren 15 gün içinde ödeneceği, "Paraların Bankalara ve Mal sandıklarına Yatırılması" başlıklı 36 ncı maddesinde, mahkemeler, hakimler, Cumhuriyet Savcıları ve icra iflas daireleri tarafından adli ve idari işlemlerle takip işlemlerinden dolayı herhangi bir sebeple alınmış olan paraların bankaya yatırılması halinde bu paralara ait faiz ve sair menfaatlerin Devlete ait olduğu, 37 nci maddesinde de, bu kanunda ödeme zamanı gösterilen harçlardan süresinde ödenmeyenlerin, ilgili mahkeme ve daireler tarafından sürenin sonundan itibaren onbeş gün içinde bir yazı ile o yerin vergi dairesine bildirileceği ve harçların vergi dairesince tahsil olunacağı hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Yukarıda yer alan Yasa maddelerinin birlikte değerlendirilmesinden; İdari işlemin, idari makamların kamu gücü kullanarak ve idari usuller uygulamak suretiyle idare işlevine ilişkin olarak yaptıkları, çeşitli hak ve yükümlülükler doğuran, doğrudan uygulanabilen, kesin ve yürütülmesi zorunlu, tek yanlı irade açıklaması olduğu, harçların ise; kamu hizmetlerinden yararlananların, hizmetin maliyetine bir ölçüde katılmak üzere kanuna dayalı olarak katılmak zorunda oldukları kamusal bir mükellefiyet olduğu, tahsilatı yapan daire kim olursa olsun, icra tahsil harcının Devlet tüzel kişiliği içindeki malsandıklarına yatırıldığı, süresinde ödenmeyen harcın vergi dairesine bildirileceği ve vergi dairelerince tahsil edileceği anlaşılmaktadır.

Harçlar, vergi idareleri adına tahsil edilmektedir. Nitekim, davacı bankanın alacağının icra kanalıyla tahsili esnasında icra dairesince düzenlenen Sayman Mutemedi Alındısında; "T.C. Denizli İl Muhasebe Md." başlığı altında Denizli 1. İcra Dairesi tarafından tahsilat yapıldığı belirtilmiştir. Dolayısıyla, ödenen harçlarla ilgili çıkan uyuşmazlıklarda da muhatap, adına tahsilat yapılan vergi idareleri olmaktadır.

Devletin icra hukukundaki faaliyetlerine karşılık alınmış olan ihtilaf konusu harç; icra müdürlüğü tarafından sorumlu sıfatıyla tahsil edilmiş olup süresi dahilinde İl Muhasebe Müdürlüğü hesabına intikal ettirilmiştir. Söz konusu tahsilat işlemi; mali idarenin bir işlemidir. Yasanın icra müdürlüğüne verdiği görev doğrultusunda tahsil edilmiş olması işlemin idari işlem olma niteliğini değiştirmez. Bu işleme karşı, 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun 16. maddesinde öngörülmüş bulunan şikayet yolunun işletilmesi söz konusu olamaz. Zira; anılan Yasa maddesinde yer verilen şikayet yolu; bu Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere, icra ve iflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı tanınmış olup, 2004 sayılı İcra İflas Kanunu hükümlerinin uygulanmasıyla sınırlı tutulmuştur. Başka bir ifadeyle; Yasa gereği sorumlu sıfatıyla yerine getirilen harç tahsili görevinin İcra İflas Kanununun uygulanmasıyla bir ilgisi bulunmamaktadır. Kaldı ki, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun, "Kanunun Şümulü" başlıklı 1. maddesinde de, bu Kanun hükümlerinin, ikinci maddede yazılı olanlar dışında genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlar ile il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar hakkında uygulanacağı açıkça belirtilmiş, vergi hatalarında düzeltme ve reddiyatın hangi hallerde ve hangi usullerle yapılacağı 116 ncı ve devamı maddelerinde açıklanmıştır.

Bu durumda, idarenin tek yanlı olarak ve kamu gücü kullanarak kamu hizmetinden yararlanma karşılığında, davacıdan tahsil ettiği icra tahsil harcı mahiyeti gereği bir idari işlem olup, 492 sayılı Harçlar Kanununun ilgili maddelerinde belirtilen hükümler uyarınca, hazine adına ilgili vergi daireleri, muhasebe müdürlükleri, mal müdürlükleri hesabına yatırılmak üzere sorumlu sıfatıyla icra müdürlüğünce tahsil edildiğinden, ödenen tahsil harcının iadesi istemiyle açılan davanın, görüm ve çözümünde 2577 sayılı Yasanın 2. ve 2576 sayılı Yasanın 6. maddesi uyarınca idari yargı içerisinde yer alan vergi mahkemesinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

SONUÇ :Açıklanan nedenlerle, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesi uyarınca, yapılan başvurunun reddine karar verilmesi gerektiği…"yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Nuri NECİPOĞLU'nun Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK,

Yusuf Ziyaattin CENİK, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN, Mehmet AKBULUT ve Yüksel DOĞAN'ın katılımlarıyla yapılan 20.2.2017 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Başvuru yazısı ve dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı idarenin anılan Yasa'nın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacı banka tarafından, kullandırılan kredinin geri ödenmemesi üzerine kredi borçlusu hakkında yürütülen icra takibi nedeniyle ödenen icra tahsil harcının iadesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile 17.291,91 TL harcın yasal faizi ile birlikte iadesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

Harç; Kanunda yazılı belirli mercilerin, kanuna dayanarak yaptıkları belirli işlemler için, ilgililerin yine kanunda yazılı tarifelere göre yerine getirmek zorunda bulundukları mali bir yükümlülüktür.

17.7.1964 tarih ve 11756 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2.7.1964 tarih, 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun gerekçesinde harçların; mahiyetleri bakımından teorik olarak kamu alacağı kategorisini teşkil ettikleri belirtildikten sonra harcı doğuran olayın, yapılan bir kamu hizmeti olduğuna işaret edilmiş; ancak, bir hizmetin harç konusu olabilmesi için; kişinin bir kamu müessesinden faydalanması, kişiye kamu eliyle özel bir yarar sağlanması, kamu idaresinin kişinin bir işiyle uğraşması yani ferde bir hizmet vermesinin gerektiği; bu esaslara göre harcın, kişilerin özel menfaatlerine ilişkin olarak kamu müesseseleri ve hizmetlerinden faydalanmaları karşılığında yaptıkları ödemeler olduğu ifade edilmiştir.

Dava konusu icra harçları öğretide; Devletin, icra hukukundaki faaliyetine karşılık aldığı para olarak tanımlanmış; İcra ve İflas Harçları 492 Sayılı Harçlar Kanununun birinci kısmında, yargı harçları bölümünde, 2-37.maddelerde düzenlenmiş; 19.6.1932 tarih ve 2128 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 15. maddesinin birinci fikrasında; "İcra ve iflas harçlarını kanun tayin eder. Kanunda hilafi yazılı değilse, bütün harç ve masraflar borçluya ait olup neticede ayrıca hüküm ve takibe hacet kalmaksızın tahsil olunur." denilmiştir.

492 sayılı yasaya bağlı (1) sayılı tarifenin yargı harçları kısmının (B/1) bölümünde düzenlenmiş bulunan "İcra harçları"; icra takibi sırasında ve takibin niteliğine göre başvurma harcı, peşin harç, icra tahsil harcı ve yerine getirme harcı olarak düzenlenmiştir. Aynı Yasanın, "Nispi Harçlarda Ödeme Zamanı" başlığını taşıyan 28. Maddesinde; "(1) sayılı tarifede yazılı nispi harçlar aşağıdaki zamanlarda ödenir. (…) b) İcra Tahsil Harcı, İcra takiplerinde Tahsil Harcı alacağın ödenmesi sırasında, ödeme yapılmayan hallerde harç alacağının doğması tarihinden itibaren 15 gün içinde ödenir./ Harç alacağı icranın yerine getirilmesiyle doğar. Konunun değeri üzerinden alınacak İflas Harçlarında da bu bent hükümleri uygulanır." denilmiş; 29.maddesinde ise, peşin harçların, takip sonunda alınacak asıl harca mahsup olunacağı belirtilmiştir.

Bir kamu hizmetinden dolayı harç alınabilmesi, bu hizmetin kanunla belirlenmesine ve bu hususla ilgili harç alınmasına ilişkin düzenlemelerin de, kanunda yer almasına bağlıdır. Nitekim T.C. Anayasası'nın 73.maddesinde; "Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır." hükmünü içermektedir.

Medeni Usul Hukukunda olduğu gibi, İcra Hukukunda da harç ve giderlerin sonuçta haksız çıkan tarafa yükletildiği; bununla birlikte, bu işlemlerin hiçbir vakit kendiliğinden oluşmadığı; harç konusu işlemin yapılmasını isteyen veya tutumu, davranışı ile böyle bir işleme yol açan bir ilgilinin varlığının, yani görevli merciin yapacağı işlemle gerçek veya tüzel kişi arasında bağlantı bulunmasının şart olduğu açıktır.

Bu açıklamalardan sonra, uyuşmazlık konusu incelendiğinde:

492 sayılı Harçlar Kanununun "Özel Kanunlardaki Hükümler" başlığını taşıyan 123. maddesinde; "… (Değişik:20/3/1981-2430/3 md.)

Özel kanunlarla harçtan muaf tutulan kişilerle, istisna edilen işlemlerden harç alınmaz.

Ancak, İş Kanununa tabi işçilerin ve çırakların iş mahkemelerindeki dava ve bu mahkemelerden almış oldukları ilamların takiplerinde harçtan muafiyet gündelikleri veya aylık ücretleri 16 yaşını doldurmuş işçiler için belirlenen asgari ücreti geçmeyen işçiler ve çıraklar hakkında uygulanır.

(Ek fikra: 20/6/2001-4684/23 md.; Değişik: 25/12/2003 - 5035/31 md.) Anonim, eshamlı komandit ve limited şirketlerin kuruluş, pay devri, sermaye artırımı, birleşme, devir, bölünme ve nev'i değişiklikleri nedeniyle yapılacak işlemler ile Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri (Değişik parantez içi hüküm: 15/7/2016-6728/33 md.) (Bu kooperatifler tarafından bankalardan kullandırılacak krediler için verilecek kefaletler ile Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma Anonim Şirketi tarafından verilecek kefaletler dâhil) bankalar, finansman şirketleri, yurt dışı kredi kuruluşları ve uluslararası kurumlarca kullandırılacak kredilere, bunların teminatlarına ve geri ödenmelerine ilişkin işlemler (yargı harçları hariç) bu Kanunda yazılı harçlardan müstesnadır.

(Ek fikra: 13/2/2011-6111/84 md.; Değişik: 15/7/2016-6728/33 md.) Kira sertifikası ihracına dayanak teşkil eden her türlü varlık ve hakların; devri, alımı, satımı, kiralanması, vekaleten yönetimi, kira sertifikası ihracı amacıyla bir ortak girişime ortak olunması, iş sahibi sıfatıyla bir eser veya işin yaptırılması ve bu iş veya eserin kiralanması veya satılması ile bu işlemlere bağlı olarak yapılan her türlü teminat, ipotek ve benzeri işlemler, bu Kanunda yazılı harçlardan müstesnadır.

(…)

(Ek. Fıkra:23/7/2010-6009/19 md.) Bu maddede veya diğer kanunlarda yer alan harçtan muafiyete ilişkin hükümler, bu Kanunun (1) sayılı Tarifesinin "(A) Mahkeme Harçları" bölümünün (V) numaralı fikrasındaki "keşif harcı" ve (1) sayılı Tarifesinin "B) İcra ve iflas harçları" bölümünün (III) numaralı fikrasındaki "haciz, teslim ve satış harcı"

bakımından uygulanmaz." hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun "Şikayet ve Şartlar" başlıklı 16. maddesinde; "(Değişik madde: 03/07/1940 - 3890/1 md.) Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere İcra ve İflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır.

Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir.";

"Şikayet üzerine yapılacak muameleler" başlıklı 17. maddesinde "Şikayet tetkik merciince, kabul edilirse şikayet olunan muamele ya bozulur, yahut düzeltilir.

Memurun sebepsiz yapmadığı veya geciktirdiği işlerin icrası emrolunur.";

"Yargılama usulleri" başlıklı 18. maddesinde "İcra Mahkemesine arzedilen hususlar ivedi işlerden sayılır ve bu işlerde basit yargılama usulü uygulanır."

Şu kadar ki, talep ve cevaplar dilekçe ile olabileceği gibi tetkik merciine ifade zaptettirmek suretiyle de olur.

(Değişik üçüncü fikra: 17/7/2003-4949/4 md.) Aksine hüküm bulunmayan hâllerde tetkik mercii, şikâyet konusu işlemi yapan icra dairesinin açıklama yapmasına ve duruşma yapılmasına gerek olup olmadığını takdir eder; duruşma yapılmasını uygun gördüğü takdirde ilgilileri en kısa zamanda duruşmaya çağırır ve gelmeseler bile gereken kararı verir. Duruşma yapılmayan işlerde tetkik mercii, işin kendisine geldiği tarihten itibaren en geç on gün içinde kararını verir. Duruşmalar, ancak zorunluluk hâlinde ve otuz günü geçmemek üzere ertelenebilir.";

"İcra Mahkemesi" başlıklı 4. maddesinde de, "(Değişik: 3/7/1940 - 3890/1 md.)

(Değişik birinci fikra: 17/7/2003-4949/1 md.) İcra ve iflâs dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikâyetlerle itirazların incelenmesi icra mahkemesi hâkimi yahut kanun gereğince bu görev kendisine verilmiş olan hâkim tarafından yapılır. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü ile Adalet Bakanlığınca icra mahkemesinin birden fazla dairesi kurulabilir. Bu durumda icra mahkemesi daireleri numaralandırılır. İcra mahkemesinin birden fazla dairesi bulunan yerlerde iş dağılımı ve buna ilişkin esaslar, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir. Her icra mahkemesi hâkimi, kendisine Adlî Yargı Adalet Komisyonu Başkanlığınca dönüşümlü olarak bağlanan icra ve iflâs dairelerinin muamelelerine yönelik şikâyetleri ve itirazları inceler, bu dairelerin gözetim ve denetimlerini yapar, idarî işlerine bakar.

İcra yetkisini haiz sulh mahkemelerinin muamelelerine karşı vuku bulacak şikayet ve itirazların icra mahkemesi o mahkemenin hakimidir." denilmiştir.

Olayda, davacı Bankanın kredi borçlusu hakkında, kredi borcunun ödenmemesi üzerine İcra Müdürlüğünce yürütülen icra takibi sonucu, ödenen harcın tahsiline ilişkin işlemin iptali ile söz konusu tutarın iadesine karar verilmesi istemiyle dava açtığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun "Kanunun Şümulü" başlıklı 1. maddesinde, bu kanun hükümlerinin ikinci maddede yazılı olanlar dışında, genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlar ile il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar hakkında uygulanacağı belirtilmiş, 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun "Vergi Mahkemelerinin Görevleri" başlıklı 6. maddesinde, Vergi Mahkemelerinin genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalarla, bu konularla ilgili olarak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları ve diğer kanunlarla verilen işleri çözümleyeceği hükmüne yer verilmiş ise de; İcra Müdürlüğü tarafından yürütülen takip sonucu harç alınması işleminin, kanuna aykırılığı iddiasının şikayet yolu ile İcra Mahkemesinde çözümleneceği; Mahkemenin incelemeyi, söz konusu icra dosyası üzerinde yaparak, anılan işlemin Kanuna uygun olup olmadığı hususunda karar vereceği kuşkusuzdur. Adli yargılamanın bir parçasını oluşturan bu uyuşmazlığın, İcra Müdürlüğünün tesis ettiği bir işlemden kaynaklandığı gözetildiğinde, bu işlemin yasaya uygun olup olmadığının adli yargı yerince çözümlenmesinin gerektiği sonucuna varılmıştır.

Belirtilen nedenlerle, davanın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 2247 sayılı Yasa'nın 10. maddesine göre yapılan başvurunun kabulü ile Denizli Vergi Mahkemesinin 7.9.2015 gün ve E:2015/427 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenleYargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin Denizli Vergi Mahkemesinin 7.9.2015 gün ve E:2015/427 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 20.2.2017 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Nuri NECİPOĞLU	Ali ÇOLAK	Yusuf Ziyaattin CENİK	Alaittin Ali ÖĞÜŞ

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi AYDIN	Mehmet AKBULUT	Yüksel DOĞAN